

Yayın Adı Haber Ekspres
Referans No 39311693
Renk Renkli

Yayın Tarihi 22.06.2014
Etki Tarafsız
STxCM 391,67

Küpür Sayfa 1
Tiraj 11000
Sayfa 2

Gazeteci Kadir Can 12 Eylül darbesine fotoğraf tanıklığı etti

12 Eylül darbesi ile ilgili açılan davada kararın çıktığı bugünlerde dönemin gazeteci tanıklarından Kadir Can ile bir söyleşi yaptık. Kadir Can'ın foto muhabiri olarak çektiği o yıllara ilişkin fotoğraflar '12 Eylül 1980 Akıl Tutulması' adıyla 2011 yılında Boyut Yayınları tarafından yayınlanmıştı

12 Eylül askeri müdahalesini gerçekleştiren dönemin Genelkurmay Başkanı Kenan Evren (97) ile yine dönemin Hava Kuvvetleri Komutanı Tahsin Sahinkaya (89) ile ilgili yargılama sürecinden karar çıktı; her iki komutan müebbet hapis cezasına çarptırıldı, rütbelerinin de sükülmesi yönünde karar alındı. Ankara 10. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen dava-ya, Kenan Evren Ankara GATA'dan, Tahsin Sahinkaya ise İstanbul GATA'dan sesli ve görüntülü sistemle katıldılar.

12 Eylül öncesi dönemin önemli tanıklarından birisi olan Gazeteci Kadir Can'ın, foto muhabiri olarak çektiği o yıllara ilişkin fotoğraflar '12 Eylül 1980 Akıl Tutulması' adıyla 2011 yılında Boyut Yayınları tarafından yayınlandı. İki baskı yapılan 'Akıl Tutulması' adlı albümle ilgili olarak Kadir Can ile görüştük.

Adına kısaca 12 Eylül denilen acılı süreçle ilgili olarak tanıklığınız aktarır mısınız?

Adı ister ihtilal, ister darbe, isterse muhtıra olsun üç olağanüstü dönemi yaşadım. 27 Mayıs'ı ilkökulü öğrendim, 12 Mart'ı mesleğe yeni başlamış bir gazeteci, 12 Eylül dönemini bir foto muhabiri olarak çok yakından yaşadım. Albümde yer alan fotoğrafların tümü, 12 Eylül 1980'e kadar olan süreci yansıtmaktadır. Olayların başladığı 1974'te Günaydın gazetesinde çalışıyordum. Öğrenci ve işçi olayları, grevler, boykotlar, direnişler, yangınlar, cinayetler, cenaze törenleri, soygunlar, silahlı çatışmalar, suikastler, siyasi parti liderlerinin seçimi gezileri bu toplam 7 yıllık süreçte yaşamımın bir parçası olmuştur.

Akil Tutulması albümünüz gerçekten çok çarpıcı, belgesel niteliğinde fotoğraflarla dolu. Ancak albümün 2011'de çıktı. 1980'den 2011'e tam 31 yıl geçmiş. Niçin bu denli geçti?

Bu süreç içinde hemen hemen toplumun bütün kesimleri, polis de dahil olmak üzere, ikisevi bilinmişti. Ülkede çok önemli olaylar yaşanıp, kan dökülürken, benim düştüğüm gazetecilerin taraf olmamalıydı. Tarafsızlık ilkesi ana ilkedir. O nedenle, herkes bir tarafa tutar, kimi sağa kimi sola çeker, kimi de duygu sömürüsü yapıyor. der düşüncesiyle anılamı dahi kitap haline getirmekten kaçındım. Ancak o dönem yaşananların bugün bile aynı hareketle tartışılıyor olması, aslında meydana gelen olayların ne denli vahim olduğunu bir göstergesidir. Arşivimdeki bu fotoğrafların Türkiye için çok önemli bir dönemin tanıklığı olduğu inancıyla albümü çıkardım. Albümü yayımlayan Boyut Yayınları Genel Yönetmeni Sayın Bülent Özalkan'a da buradan bir kez daha teşekkür etmek isterim.

Bülent Özalkan, Albüm'e yazdığınız önsözde şöyle diyor: Bu yıllarda öldürülenler 20-25 yaşlardaydılar.

Yaşasalar belki de bugün Türkiye'yi yönetenler arasında yer alacaklardı. O gençler vatanları çoğu yakalamadı bile. Bu uğurda iyi ki öldürmüşüm diyen var mıdır? Bu kitapta fotoğraflar içimi çok acıttı. Gerçekten uzun uzadıya bakılan her kare insanın içini çok acıttı. Siz ne hissediyorsunuz?

12 Mart 1971 muhtırasının ardından yaşanan ara rejim sona ermiş, yapılan seçim sonunda yeni hükümet kurulmuştu. Ortalık sakinmişti. Turban sorunu yoktu. Gençlerin buluşma noktalarından birisi Beyazıt'taki Çınaraltı'ydı. Hükümet'in 1 Temmuz 1974'ten itibaren haşhaş ekim yasaları kaldırmaması, ardından Kıbrıs Harakatı gidişati birden bire değiştirdi. Türkiye'ye uygulanan ambargo ile birlikte gıda ve tekelle maddelerinde yaşanan karaborsa, okul ve yurtlardaki direnişler, grevler, boykotlar 12 Eylül'e doğru giden bir süreç getirdi. Simdi kendi çektiğim fotoğraflara baktığımda, Bülent Özalkan'ın, 'içimi acıttı' biçimindeki nitelendirmesine ben de aynen katılıyorum, o acı dolu

ken 1980 Eylül'üne gelip dayanıyorduz.

Evet, süreçteki pek çok kanlı olay aydınlatılmadığı gibi, 1977'deki Kanlı 1 Mayıs'ın da üzerine gidilmemiş olması ilginçtir.

12 Eylül darbesini yapanlara ceza verilmiş olmasına karşın o dönemin provokasyona dayalı pek çok olayın aydınlatılmaması, suçluların ortaya çıkarılmaması, suçların ortaya çıkarılmaması marifetli buluyor musunuz?

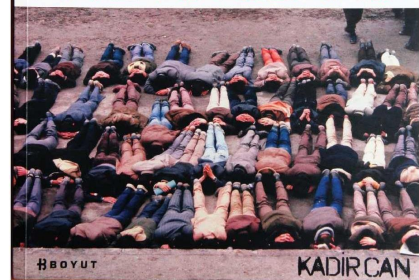
sahneleri yeniden yaşıyorum. **Fotoğraflardan birisi, DİSK'in 20 Eylül 1975 günü 20 bin işçiyi, Taksim'de yaptığı faşizmi telin mitinginde etnik milliyetçilik kavgası olarak karıştırmaya çalışıyor.**

Evet, o gün bazı öğrenciler, 'Kürt milletinin üzerindeki baskıları kaldırsın' pankartı açınca ortak karıştırmıştı. İşçilerle öğrenciler, ağır yaralanmaya varacak şekilde kavga ederlerken polisin seyirci kalması ilginçtir. **20 Ağustos 1975'teki Berece fabrikasındaki direnişte polisi bu kez işçilere sert biçimde müdahale ederken görüyoruz.**

Direnis günlerce sürmüştü. Polis, direnisci işçilere panzerlerle müdahale etmiş, bugün kullanılan biber gazı o dönem olmadıgından tazyikli su sıkılmıştı. PETKİM İŞ Sendikası Başkanı Mehmet Kılıç'ın, 'İsverenim, işçinin sendika seçme özgürlüğünü kısıtlaması üzerine olaylar çıktı. İktidar, Türk polisini sermayenin emrine tahsis etmekle halka karşı en büyük suç işlemiştir' şeklindeki açıklaması, notlarını arasında yer alır.

Ardından 30 Eylül 1976'daki Profilo olayları, 1 Mayıs 1977, Kanlı 1 Mayıs, Abdi İpekçi'nin, Kemal Türkler'in, Nihat Erim'in, değerli pek çok aydınırın alıçka öldürülmeleri der-

12 EYLÜL 1980 AKIL TUTULMASI

Evet, buluyorum. **Kenan Evren de emekliliğin tadını çıkarırken bir anda darbeci oldu. Bugün de ağır ceza aldı.**

Ne sıkıyönetimler, ne ara rejimler... Türkiye'ye demokrasinin gelme-

sinin öntü kesidilce basımızza işler geldi.

Bugün de 12 Eylül'e giden sürecin bir başka boyutunu yaşadığımız düştürüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum.

